

طراحی مدل رصد علوم پزشکی و خدمات سلامت در جمهوری اسلامی ایران

نوع طرح: راهبردی

سال پایان: ۱۳۹۳

مجری: دکتر فرشاد پور ملک

سال شروع: ۱۳۹۰

طراحی مدل دیده‌بانی علوم پزشکی و خدمات سلامت در جمهوری اسلامی ایران

نوع طرح: راهبردی

سال پایان: ۱۳۹۳

مجری: دکتر حسین ملک افضلی

سال شروع: ۱۳۹۱

چکیده

مقدمه

دیده‌بانی و رصد و پایش همه ابعاد سلامت جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی، جزء اهداف فرهنگستان علوم پزشکی جمهوری اسلامی ایران است که در اساسنامه آن آمده است. برای دستیابی به جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه (چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴) و طبق تمهیدات نقشه جامع علمی سلامت، نیاز به دیده‌بانی ملی سلامت وجود دارد. هدف کلی از طراحی و اجرای نظام ملی دیده‌بانی سلامت، عبارت است از تولید «اطلاعات و آگاهی برخوردار از کیفیت بالا در مورد سلامت جامعه در حال و آینده» و در اختیار قرار دادن آن به ذی‌نفعان است به گونه‌ای که قابل استفاده در بهبود سلامت باشد. بر این اساس، مدل نظری و عملی رصد کلان علوم پزشکی و خدمات سلامت در جمهوری اسلامی ایران تدوین می‌گردد.

روش‌شناسی

این تحقیق براساس مرور منابع و مراجعه به آرای خبرگان سلامت بود. تعاریف، مفاهیم و خصوصیات دیده‌بانی سلامت در سطوح جهانی و ملی بررسی شد. چارچوب نظری رصد کلان سلامت در ایران بر مبنای یافته‌ها تدوین گردید. شاخص‌های رصد کلان از منابع بین‌المللی و اسناد و برنامه‌های کشوری استخراج شد. معیارهای غربالگری و معیارهای مطلوبیت شاخص‌های رصد تعیین گردیدند. تمامی یافته‌ها در چند نوبت برای خبرگان سلامت ارائه شد. شاخص‌های رصد انتخاب‌شده برای خبرگان سلامت بیان شدند. بر اساس نظرات کسب‌شده، شاخص‌های نهایی تعیین شده و با در نظر گرفتن ملاحظات اجرایی نمودن مدل، به دو گروه اولویت اول و اولویت دوم تقسیم‌بندی شدند. شناسنامه شاخص‌ها که برای جمع‌آوری عملی داده‌ها لازم است تدوین گردید. نتیجه، مدل نظری و اجرایی رصد در جمهوری اسلامی ایران است که بر مبنای منابع علمی و نظرات خبرگان سلامت است.

یافته‌ها

شاخص‌های رصد در دسته‌های، شاخص‌های تعیین‌کننده اجتماعی سلامت و عوامل خطر مؤثر بر سلامت با رویکرد عدالت (۲۴ مورد)، شاخص‌های درون‌داد (۴ مورد)، شاخص‌های فرآیند (۲ مورد)، شاخص‌های برون‌داد (۱۲ مورد)، شاخص‌های پیشنهادی برای فراهم نمودن داده‌های آن‌ها در آینده (۷ مورد)، شاخص‌های پیامد و اثر نهایی (۲۷ مورد)، شاخص‌های پیامدهای و اثر پیشنهادی برای فراهم نمودن داده‌های آن‌ها در آینده (۵ مورد) و شناسنامه و تعاریف عملیاتی شاخص‌ها هم ارائه شد.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف نهایی از دیده‌بانی سلامت پاسخگویی به نیاز جامعه است. بدیهی است شاخص‌های ارائه‌شده در جداول و تحلیل آن‌ها پایه مناسبی برای آینده‌نگاری خواهد بود.

کلیدواژه: دیده‌بانی، رصد، علوم پزشکی، خدمات سلامت، ایران.